

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش
وزیر

باسمه تعالی

شماره: ۱۴۰/۱۴۳
تاریخ: ۱۴۰۴/۰۷/۱۹
پوست:

مدیرکل محترم آموزش و پرورش استان...

با سلام و احترام

در اجرای مطالبات رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله‌العالی) مبنی بر تربیت ۱۰ میلیون حافظ قرآن کریم و وظایف مندرج در جدول شماره ۱۶ ماده ۷۴ قانون برنامه هفتم پیشرفت کشور، مبنی بر راه‌اندازی مدارس رسمی حفظ قرآن کریم و براساس تبصره (۱) ماده یک آیین‌نامه نحوه راه‌اندازی مدارس قرآنی، مصوبه هشتصد و شصت و یکمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش در تاریخ ۱۳۹۱/۰۳/۰۲، به پیوست، دستورالعمل مدارس رسمی حفظ قرآن کریم برای اجرا، ابلاغ می‌شود.

انتظار می‌رود، مدیران کل محترم و رؤسای ادارات آموزش و پرورش سراسر کشور، تمهیدات لازم برای راه‌اندازی حداقل یک مدرسه دخترانه و یک مدرسه پسرانه در هر منطقه، طی دو سال تحصیلی پیش‌رو و توسعه کمی و کیفی آن در سال‌های آتی را تدبیر نموده و گزارش اقدامات صورت گرفته مرتبط را به صورت فرایندی و گام به گام به معاونت پرورشی و فرهنگی، منعکس نمایند.

امید است در سایه توجهات حضرت ولی عصر (عج) و منویات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در راستای اعتلای فرهنگ قرآنی و گسترش این چراغ هدایت بشر و انجام امور محول، با هماهنگی اداره کل قرآن، عترت و نماز، موفق و منصور باشید.

علیرضا کاظمی

«دستورالعمل اجرایی راه‌اندازی و اداره مدارس حفظ قرآن کریم»

«وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ»

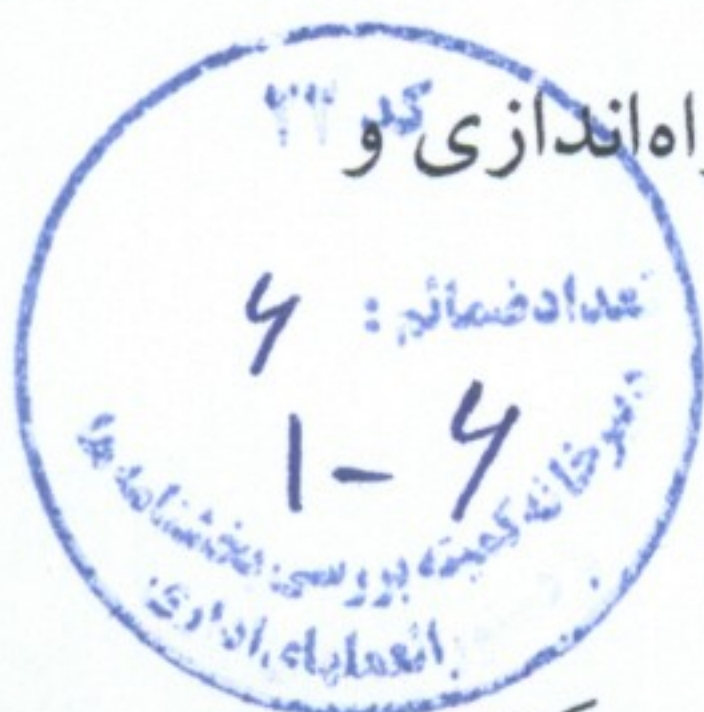
«ما قرآن را برای تذکر آسان ساختیم، آیا کسی هست که متذکر شود؟» (سوره قمر/آیه ۱۷)

مقدمه:

در راستای اجرای منویات و توصیه حکیمانه مقام معظم رهبری (مد ظله‌العالی) برای تربیت ده‌میلیون حافظ قرآن کریم، حرکتی جهادی و تاریخی در عرصه فرهنگ و معنویت این مرز و بوم آغاز شده است. این مطالبه عظیم، فرصتی بی‌نظیر برای احیای هویت قرآنی جامعه و نهادینه کردن معارف ناب اسلامی در نسل‌های حاضر و آینده است. تربیت حافظان قرآن، تنها حفظ آیات نیست؛ بلکه پرورش انسان‌هایی است که قرآن در جان و روان آنان جاری و بر رفتار و اخلاقشان حاکم است و زندگی فردی و اجتماعی آنان را رهبری می‌کند. این هدف مقدس، نیازمند برنامه‌ریزی دقیق، عزمی استوار و مشارکت همگانی است. دستورالعمل حاضر، در اجرای وظایف مندرج در جدول شماره ۱۶ ماده ۷۴ قانون برنامه هفتم پیشرفت کشور، مبنی بر راه‌اندازی مدارس حفظ قرآن کریم و براساس مفاد تبصره یک ماده یک آیین‌نامه نحوه راه‌اندازی مدارس قرآنی؛ مصوبه هشتصد و شصت و یکمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش در تاریخ ۱۳۹۱/۰۳/۰۲ با موضوع «دستورالعمل راه‌اندازی مدارس قرآنی با تأکید بر حفظ قرآن کریم» و به عنوان نقشه راه و سندی اجرایی، با هدف استانداردسازی و تسهیل فرآیند «راه‌اندازی و مدیریت مدارس حفظ قرآن»، تدوین شده است. این مجموعه، چارچوب‌ها، اصول و شیوه‌نامه‌های ضروری را برای مؤسسان، مدیران و مربیان گرامی، تبیین می‌کند تا با بهره‌گیری از آن، بتوانند سهمی اثرگذار و ماندگار در این حرکت بزرگ ملی داشته باشند. امید است، با استعانت از الطاف الهی و بهره‌گیری از تجارب پیشگامان عرصه قرآن، گام‌های ما در این مسیر، استوار و ثمرات آن، روشنی‌بخش دل‌ها و جامعه اسلامی باشد.

کلیات و تعاریف:

مدرسه حفظ قرآن کریم: مدارس دولتی، هیأت امنایی یا غیر دولتی^۱ که دارای فضاهای آموزشی، پرورشی و زیرساخت‌های مناسب برای ارائه فعالیت‌های قرآنی بوده و به‌منظور آموزش حفظ قرآن، با ایجاد فرصت ارائه حداکثر تا ۶ ساعت در طی روزهای هفته (علاوه بر برنامه رسمی و ساعات مقرر در جدول مواد درسی دوره‌ها و رشته‌های مختلف تحصیلی) در ادامه ساعات آموزشی هفتگی یا روزهای پنجشنبه، به عنوان مدرسه قرآنی مستقل، راه‌اندازی شود.
یا تبدیل وضعیت شده و به فعالیت می‌پردازند.

۱. مدارس قرآنی غیردولتی، مطابق مفاد شیوه‌نامه شماره ۳۰۰/۴۳۱ تاریخ ۱۴۰۳/۱۱/۲۴ سازمان مدارس و مراکز غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی فعالیت می‌کنند.

اهداف و مأموریت‌ها:

- الف- تلاش با هدف تحقق منویات مقام معظم رهبری (مد ظله العالی)، مبنی بر تربیت ده‌میلیون حافظ قرآن کریم؛
- ب- زمینه‌سازی برای تربیت قرآنی، رشد و توسعه معارف، مفاهیم و سواد قرآنی دانش‌آموزان، از طریق حفظ معنا محور آیات قرآن کریم و تدبیر در آن؛
- ج- حفظ تدریجی کل قرآن کریم و بهره‌مندی از آموزه‌های آن در زندگی فردی و اجتماعی دانش‌آموزان؛
- د- ارتقای جایگاه مدرسه به کانون تربیتی محله و اعتلای فرهنگ و تربیت قرآنی در جامعه.

شرایط و مراحل راه‌اندازی:

الف) شرایط متقاضیان:

- آموزش حفظ قرآن، از طریق ایجاد یا تبدیل مدرسه موجود به مدرسه قرآنی، با دارا بودن شرایط زیر امکان‌پذیر است:
- ۱- برخورداری از قابلیت لازم به‌منظور ایجاد فرصت ارائه حداکثر ۶ ساعت در هفته، برای برگزاری کلاس حفظ (علاوه بر برنامه رسمی و ساعات مقرر در جدول مواد درسی دوره‌ها و رشته‌های مختلف تحصیلی)، در ادامه ساعات آموزشی هفتگی، نوبت دوم یا روزهای پنجشنبه؛
 - ۲- مدارس دولتی و غیردولتی واجد شرایط در تمام دوره‌های تحصیلی، با اولویت دوره ابتدایی و دوره اول متوسطه.
- تبصره ۱: در صورتی که در بدو امر، امکان تأسیس مدرسه مستقل فراهم نباشد، مدارس متقاضی می‌توانند حداقل به میزان ظرفیت یک یا چند کلاس آموزشی با رویکرد حفظ قرآن، از میان دانش‌آموزان علاقه‌مند در محدوده جغرافیایی منطقه / ناحیه / شهرستان، اقدام به ثبت‌نام و شروع به فعالیت نمایند. بدیهی است، در صورت استقبال و افزایش تقاضا، امکان توسعه و اختصاص ظرفیت‌های بیشتر فراهم خواهد شد.

ب) مراحل درخواست تغییر یا ایجاد کد واحد سازمانی:

- ۱- درخواست کتبی مدیر مدرسه، همراه با طرح توجیهی و آموزشی؛
- ۲- بررسی و تأیید معاونت پرورشی و تربیت بدنی منطقه؛
- ۳- موافقت اداره آموزش و پرورش منطقه / ناحیه / شهرستان و ثبت در سامانه مربوط؛
- ۴- درخواست ایجاد یا اصلاح کد واحد سازمانی، توسط اداره کل آموزش و پرورش استان در سامانه؛
- ۵- تخصیص کد واحد سازمانی، توسط مرکز منابع انسانی وزارت متبوع؛
- ۶- صدور مجوز فعالیت از طرف معاونت پرورشی و فرهنگی وزارت متبوع.

شرایط نیروی انسانی:

۱- مدیر مدرسه با رعایت مصوبه شماره ۳۴۶۹ تاریخ ۱۴۰۴/۰۱/۲۳ شورای عالی اداری، علاوه بر دارا بودن شرایط و ضوابط اعلامی دستورالعمل انتصاب مدیران از بین فرهنگیان علاقمند به فعالیت‌های قرآنی و با اولویت حافظ قرآن کریم (دارا بودن مدرک رسمی حفظ قرآن) و نیز با معرفی معاون پرورشی و تربیت بدنی منطقه/ ناحیه/ شهرستان، انتخاب و منصوب می‌شود.

تبصره ۲: درخصوص فرآیند انتخاب و انتصاب مدیر، در مدارس هیأت امنایی علاوه بر مقررات فوق، رعایت مفاد ماده ۴ آیین‌نامه توسعه مشارکت‌های مردمی به شیوه هیأت امنایی در مدارس، الزامی است.

۲- منابع انسانی شاغل در این مدارس، اعم از معاون، مربیان، معلمان و سایر کارکنان، مطابق مفاد ماده ۷ آیین‌نامه نحوه راه‌اندازی مدارس قرآنی^۱، از بین کارکنان شاغل وزارتخانه (با ارجحیت حافظان و قاریان قرآن علاقمند به آموزش حفظ قرآن کریم) و با معرفی مدیر مدرسه و موافقت اداره آموزش و پرورش منطقه، انتخاب و منصوب شوند.

۳- اعلام نیاز عوامل اجرایی در مدارس حفظ قرآن کریم، طبق شیوه‌نامه ضوابط درجه‌بندی واحدهای سازمانی؛ مصوب سازمان اداری و استخدامی، محاسبه و تخصیص آن، برابر با مفاد شیوه‌نامه ساماندهی نیروی انسانی، به شماره ۱۴۰/۱۹۸ تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۲۸ و در چارچوب تفاهم‌نامه توسعه سنواتی نیروی انسانی سال ۱۴۰۵-۱۴۰۴، قابل اجرا می‌باشد. در سنوات بعد، تفاهم‌نامه توسعه سنواتی نیروی انسانی همان سال، ملاک عمل خواهد بود.

برنامه آموزشی و مالی:

الف) ساختار و محتوای برنامه آموزشی:

- ۱- راهنمای برنامه درسی آموزش حفظ قرآن کریم این مدارس، از سوی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی با همکاری معاونت پرورشی و فرهنگی، تدوین و ابلاغ می‌شود.
- ۲- در صورتی که دانش‌آموزی در طول سال تحصیلی، موفق به کسب همه یا بخشی از اهداف برنامه درسی حفظ نشود، می‌تواند در اولین فرصت قبل از شروع سال تحصیلی بعد (ایام تابستان)، با ثبت‌نام در دوره‌های آموزشی حفظ همان مدرسه، مراکز دارالقرآن‌الکریم و ...، نسبت به جبران عقب‌ماندگی خود اقدام نماید.
- ۳- برای ثبت‌نام دانش‌آموزان میان‌پایه در این مدارس، دانش‌آموز متقاضی باید محتوای مربوط را به میزان تعیین شده برای پایه مورد نظر حفظ کرده باشد.

۱. ماده ۷ آیین‌نامه نحوه راه‌اندازی مدارس قرآنی: منابع انسانی شاغل در این مدارس، اعم از: مدیر، معاون، مربیان، معلمان و سایر کارکنان، علاوه بر ضوابط عمومی، متعلق به اخلاق قرآنی بوده و از حسن شهرت برخوردار می‌باشند.

ب) ضوابط مالی و اداری:

- ۱- منابع مالی مدارس دولتی، مطابق مفاد مندرج در ذیل ماده ۱۱ قانون شوراهای آموزش و پرورش می باشد.
- ۲- ساعات اضافه شده به برنامه رسمی آموزش مدارس حفظ قرآن به عنوان برنامه هفتگی مصوب، از طریق تخصیص ساعات موظف یا غیر موظف آموزگاران، دبیران و مربیان تأمین می شود.
- ۳- حق الزحمه فعالیت مدیر، معاون و خدمتگزار مدارس عادی دولتی (تا سقف ۳۰ ساعت در ماه)، در طول سال تحصیلی و حسب مورد در ایام تابستان که برای شناسایی دانش آموزان مستعد برگزار می شود، از طریق پرداخت ساعت حق الزحمه و با تأیید سازوکار پرداخت، توسط دفتر برنامه و بودجه وزارت تأمین می شود.
- ۴- حداکثر ساعت غیرموظف معلمان برای آموزش حفظ قرآن هر کلاس به عنوان حق التدریس، ۲۴ ساعت در ماه است.

توصیه های اجرایی:

الف: ویژه مدیران مناطق / نواحی / شهرستان ها:

- ۱- ضروری است با برنامه ریزی مناسب و از طرق مختلف، نسبت به اطلاع رسانی و تبلیغ در بین مدارس، اولیا و دانش آموزان و تبیین فعالیت های این مدارس، به منظور ایجاد انگیزه و تشویق برای ثبت نام دانش آموزان علاقه مند به حفظ قرآن کریم، اقدام شود.
- ۲- برنامه ریزی مناسب برای آموزش و توانمندسازی معلمان، مدیران، مربیان و معاونان مدارس، در قالب دوره ضمن خدمت انجام شود.
- ۳- ترتیبی اتخاذ شود که در پایان سال تحصیلی، از نیروهای انسانی فعال مدارس، اعم از مدیران مدارس، آموزگاران، مربیان، والدین و دانش آموزان برتر در سطح مدرسه، منطقه، استانی و کشور تجلیل شود.
- ۴- برای کیفیت بخشی به فعالیت های مدارس حفظ قرآن، در چارچوب مصوبات ستاد راهبری طرح ملی حفظ قرآن کشور (مصوب شورای توسعه فرهنگ قرآنی کشور)، می توان از ظرفیت، امکانات و برنامه های قرآنی سایر نهادها و دستگاه ها، به صورت تعاملی استفاده نمود.

ب: ویژه مدیران مدارس حفظ:

۱. تهیه و نصب تابلو و سردرب مدرسه در الگوی یکسانی که توسط اداره کل قرآن، عترت و نماز وزارت متبوع، طراحی و ارائه می شود، الزامی است.
۲. مدیران مدارس از طریق ارائه فراخوان، اطلاعیه، بنر، پوستر و ... نسبت به ایجاد انگیزه و تشویق دانش آموزان ...
سایر مدارس منطقه (بدون رعایت محدوده جغرافیایی) اقدام نمایند.
۳. مدیران مدارس، نسبت به برگزاری نشست های توجیهی و ارائه بسته های اطلاع رسانی مکتوب و دیجیتال برای

اولیای دانش آموزان، با هدف ایجاد انگیزه، آشنایی با شیوه‌های آموزش و فرصت‌های تحصیلی اقدام نمایند.

۴. در صورتی که دانش آموزان سایر مدارس، قصد شرکت در کلاس‌های حفظ مدرسه را داشته باشند، می‌توانند با تکمیل فرم تعهدنامه توسط اولیاء، متعهد به حضور مداوم در کلاس‌های حفظ مدرسه [که خارج از ساعت آموزشی برگزار می‌شود]، شده و در این کلاس‌ها شرکت کنند.

۵. به منظور تشویق دانش آموزان شرکت کننده در مدارس حفظ قرآن، ضروری است بعد از حفظ کامل هر جزء از قرآن کریم، نسبت به معرفی آنان برای مراجعه به مراکز دارالقرآن و دریافت گواهینامه اقدام کنند.

ج- ویژه مدیران سایر مدارس:

در صورتی که به هر دلیلی، امکان راه‌اندازی مدرسه حفظ فراهم نباشد، می‌توان برای آموزش و تشویق دانش آموزان علاقه‌مند و دریافت محفوظات آنان، به یکی از دو شیوه زیر عمل نمود:

الف- ارائه فعالیت‌های حفظ قرآن به کمک معلم کلاس درس:

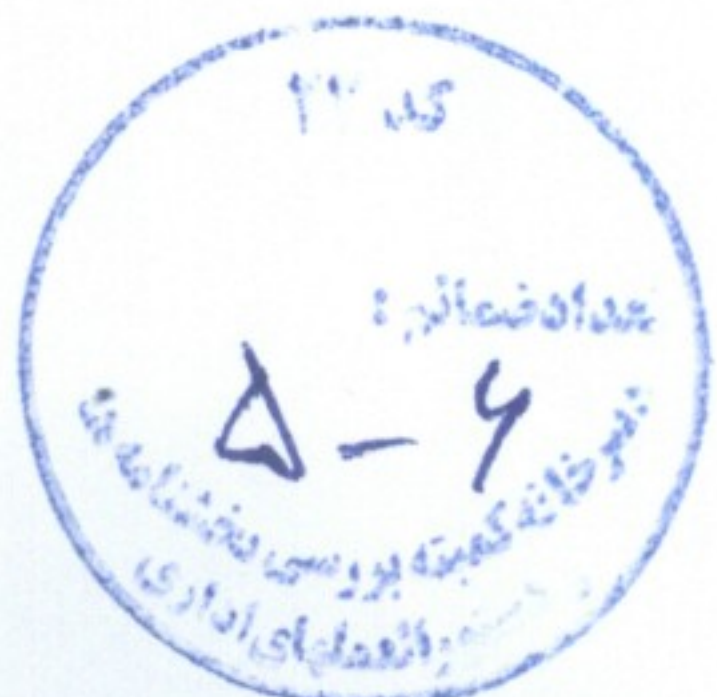
در این روش که با اولویت دوره ابتدایی برگزار می‌شود، آموزگار علاوه بر آموزش برنامه رسمی درس قرآن، به آموزش حفظ به دانش آموزان علاقه‌مند نیز پرداخته و بعد از دریافت محفوظات آنان، سوره‌های حفظ شده را در کاربرگ نصب شده در کلاس، ثبت می‌کند. بعد از اتمام هر جزء، دانش آموزان با مراجعه به مرکز دارالقرآن‌الکریم، در آزمون ارزیابی حافظان، شرکت و گواهینامه دریافت می‌کنند.

ب- ارائه فعالیت حفظ قرآن به کمک مربی متخصص حفظ:

در این روش، دانش آموزان مستعد و علاقه‌مند به حفظ قرآن کریم، توسط مربی متخصص حفظ قرآن کریم در یکی از فضاهای آموزشی و پرورشی مدرسه، مورد آموزش قرار می‌گیرند. مربی متخصص می‌تواند یکی از عوامل مدرسه (مدیر، معاون، مربی و ...) یا یکی از مربیان شاغل در مرکز دارالقرآن بوده و لزوماً حافظ قرآن باشد.

توصیه‌های زیر در راستای ارتقای کیفیت اجرای طرح در مدارس تلفیقی پیشنهاد می‌شود:

۱. ترتیبی اتخاذ شود تا هریک از مراکز دارالقرآن، از حیث تأمین مربیان و نظارت بر حسن اجرای طرح، چند مدرسه را تحت پوشش خود قرار دهد. شایان ذکر است، مراکز دارالقرآن براساس تعداد متقاضیان دریافت گواهینامه و گواهینامه‌های صادره از سامانه ارزیابی حافظان، سرانه دریافت خواهند کرد.
۲. معلمان گرامی با هدف ایجاد انگیزه و تشویق دانش آموزان به حفظ سوره‌های بیشتر قرآن، امتیاز مناسبی برای دانش آموزان موفق به حفظ ۵ سوره تا حفظ کامل جزء ۳۰، در نظر بگیرند.
۳. جلسات توجیهی و اطلاع‌رسانی طرح به دانش آموزان علاقه‌مند و اولیای آنها برگزار شود.
۴. برنامه‌ریزی مناسب برای آموزش و توجیه معلمان مجری طرح انجام شود.

۵. تجلیل شایسته از حافظان موفق به دریافت گواهینامه حفظ، با اهدای جایزه. این امر، موجب ارتقای انگیزه در دانش آموزان می شود.

۶. آموزگاران و مدارس، متناسب با تعداد دانش آموزان دریافت کننده گواهینامه حفظ جزء ۳۰، مورد تقدیر قرار گیرند.

نظارت، ارزشیابی و بازخورد:

الف: نظارت و ارزیابی عملکرد آموزشی، پرورشی، اداری و مالی این مدارس، همانند سایر واحدهای آموزشی برعهده اداره آموزش و پرورش شهرستان/ منطقه/ ناحیه می باشد.

ب: نظارت بر اجرای برنامه های آموزش حفظ قرآن؛ موضوع این بخشنامه، مطابق با ساختار و محتوای برنامه آموزشی، نرخ موفقیت حافظان در آزمون های استاندارد، رضایت سنجی از قرآن آموزان و اولیاء، صحت عملکرد مالی و اداری و ...، به عهده معاونت پرورشی و تربیت بدنی ادارات آموزش و پرورش شهرستان/ منطقه و ناحیه مربوط می باشد.

ج: در صورت عدم رعایت قوانین و ضوابط و عدم تحقق اهداف در این مدارس، مراتب توسط اداره کل آموزش و پرورش استان، به معاونت پرورشی و فرهنگی وزارت متبوع، منعکس تا پس از تأیید، نسبت به لغو مجوز و تبدیل وضعیت این مدارس اقدام شود.

د: لازم است، ادارات آموزش و پرورش شهرستان ها، مناطق و نواحی، گزارش وضعیت دستیابی به اهداف و شاخص های کلیدی عملکرد مدارس حفظ قرآن کریم را با مستندات، تنظیم و به صورت فصلی و سالانه به ادارات کل آموزش و پرورش استان ارسال نمایند.

ه: معاونت پرورشی و فرهنگی وزارت متبوع، موظف است با همکاری سایر بخش های مرتبط پس از حداکثر دو سال تحصیلی، به منظور اتخاذ تصمیم درخصوص تعیین نحوه ادامه فعالیت این مدارس، نسبت به رصد و ارزیابی آنها حسب برنامه هفتم پیشرفت کشور اقدام نماید.

